

אוקטובר 2014

עזה, ההזדמנות!

מתווה ח"כ עמר בר-לב לפירוז עזה ולהסדר ארוך טווח בדרום

◀ בעקבות "צוק איתן"

הקייץ האחרון היה קשה. זו הפעם השלישית בה יצאנו למערכה צבאית כנגד החמאס בעזה. שילמנו מחיר כואב בחיי אדם ובפגיעה מוראלית וכלכלית משמעותית, במיוחד בתושבי הדרום, וסבב הלחימה הבא, על פי ההערכות, הוא עניין של זמן. מנגד, העולם, שרואה בישראל כמי שעדיין אחראית לתושבי הרצועה, וכמי שמונעת חופש תנועה מעזה ואליה ומעבר סחורות, לא מיהר לגנות את החמאס על הירי לעבר ישראל. התקדמות מדינית עם הפלסטינים נראית כעת רחוקה במיוחד, לאור כשלון סבב השיחות האחרון והחשש המתגבר כי בעקבות הסדר מדיני יהפכו גם יהודה ושומרון ל"עזה".

אז איך נחלצים ממעגל הלחימה בעזה? לפניכם מתווה מעשי המוכיח שדווקא עכשיו, בזכות יוזמה וניצול הקלפים שעל השולחן, ניתן להגיע להסדר משנה-מציאות ביחס לעזה, שיביא לשקט ארוך טווח בדרום וימנע את "טפטופי הירי" ואת סבב הלחימה הבא. יתרה מזאת, בניגוד ליהודה ושומרון, ביחס לרצועת עזה אין בציבור הישראלי מחלוקת על שטח וגבולות, אין ויכוח דתי ואין התיישבות ישראלית. לכן, בניגוד למה שהתרגלנו לחשוב, דווקא פתרון לעזה, לפני משא ומתן על יהודה ושומרון, יוכל להחזיר לנו ולרשות הפלסטינית את הביטחון והאמונה שסיום הסכסוך בכל זאת אפשרי, ולפתוח פתח לשלום אשר יבטיח את עתידה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית בעלת רוב יהודי מובהק, החיה בגבולות בטוחים. **זו, בסופו של דבר, המטרה האמיתית שלנו.**

איתן צוק
ח"כ עמר בר-לב, העבודה

צילום: ינאי יחיאל

אנו נמצאים בתקופה, אולי חד פעמית, של הצטלבות אינטרסים בינלאומיים שכולם דוחפים לכיוון אחד, החלשת החמאס וחיזוק מעורבותם של אבו מאזן והכוחות המתונים ברצועת עזה.

אינטרסים:

- ◀ הסרת האיום ההתקפי מרצועת עזה (רקטות, פצצות מרגמה, מנהרות).
- ◀ הסרת הנטל לאספקת אנרגיה, מים, מזון וציוד בסיסי לרצועה, הנתפס בעולם כהמשך שליטת ישראל ברצועה.

תפקיד בהסדר:

- ◀ עמידה בתוקף על המשוואה, פירוז עזה תמורת פתיחתה לעולם ופיתוחה הכלכלי.

ישראל

אינטרסים:

- ◀ מאבק באחים המוסלמים, תנועת האם של החמאס, ובאי היציבות בסיני.
- ◀ חיזוק הלגיטימיות של משטר א-סיסי בעיני האמריקאים והאירופאים.
- ◀ מאבק על הגמוניה במזה"ת המוסלמי, מול טורקיה ואיראן, פטרונות החמאס.

תפקיד בהסדר:

- ◀ המשך חסימת צירי המנהרות בין רפיח לרצועה. רק כך יבין החמאס שלפניו פשיטת רגל כלכלית או הסכמה לפירוז תמורת פיתוח.

מצרים

אינטרסים:

אינטרסים:

- ◀ הגברת היציבות במזרח התיכון.
- ◀ זהות אינטרסים עם המדינות הסוניות המתונות מכוח המערכה הצבאית כנגד ארגון סוני רדיקאלי אחר, דאע"ש.

תפקידים בהסדר:

- ◀ הענקת גושפנקה בינלאומית להסדר (מדינות האיחוד האירופי כבר אימצו מתווה של פירוז ופיקוח בתמורה לפתיחתה של רצועת עזה לעולם).
- ◀ פירוק החימוש ההתקפי ברצועה ובקרה על פירוז, בהובלה אמריקאית.
- ◀ ניהול ופיקוח על הפרויקטים הכלכליים שיפותחו ברצועה.

הקוורטט

אינטרסים:

- ◀ למדינות הסוניות המתונות מאבק קיומי באיסלאם הסוני הפונדמנטליסטי שהחמאס נחשב כאחת משלוחותיו.
- ◀ לסעודיה ונסיכויות המפרץ מאבק פנימי בין ספקיות הנפט במפרץ כנגד קטאר, הפטרונות של החמאס.

תפקיד בהסדר:

- ◀ הליגה הערבית, בשיתוף הבנק העולמי, תיתן את התמיכה הכלכלית להסדר העתידי, וזאת דרך הרשות הפלסטינית ולא ישירות לחמאס.

הליגה הערבית

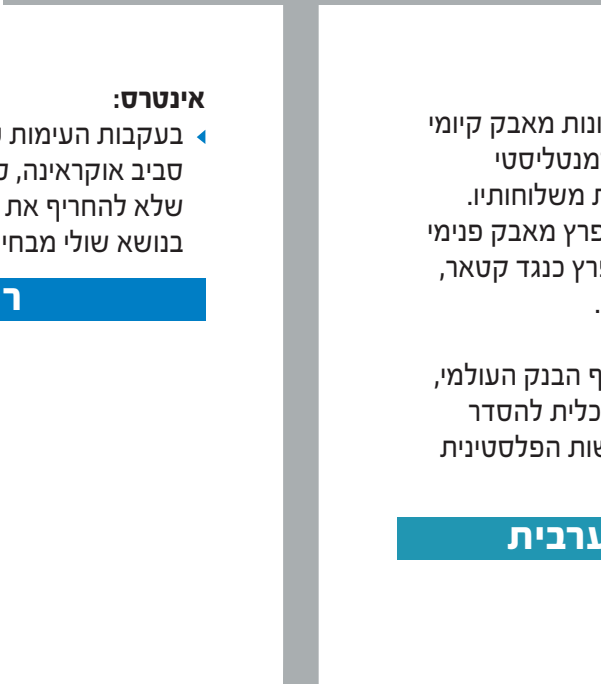
אינטרס:

- ◀ דריסת רגל ברצועת עזה, מתוך ראייתה כישות פלסטינית אחת (כבר לפני "צוק איתן" הסכים החמאס, מתוך מצוקה, לפיוס עם הרשות הפלסטינית).

תפקידים בהסדר:

- ◀ לאגד, לצורך המשא והמתן, את מירב הארגונים הפלסטיניים הפעילים ברצועה. בדרך זו, להסדר שיושג, על אף הפיצול הפלסטיני, יהיה סיכוי גבוה להתממש.
- ◀ לקשר בין הגורמים הבינלאומיים התורמים, המתכננים והמבצעים ובין שיקום ופיתוח הרצועה (הרשות הפלסטינית כבר החלה לשמש כצינור להעברת הכסף לעזה).
- ◀ לשמש חיץ במעברי הגבול של רצועת עזה (כבר החל להתבצע).

הרשות הפלסטינית

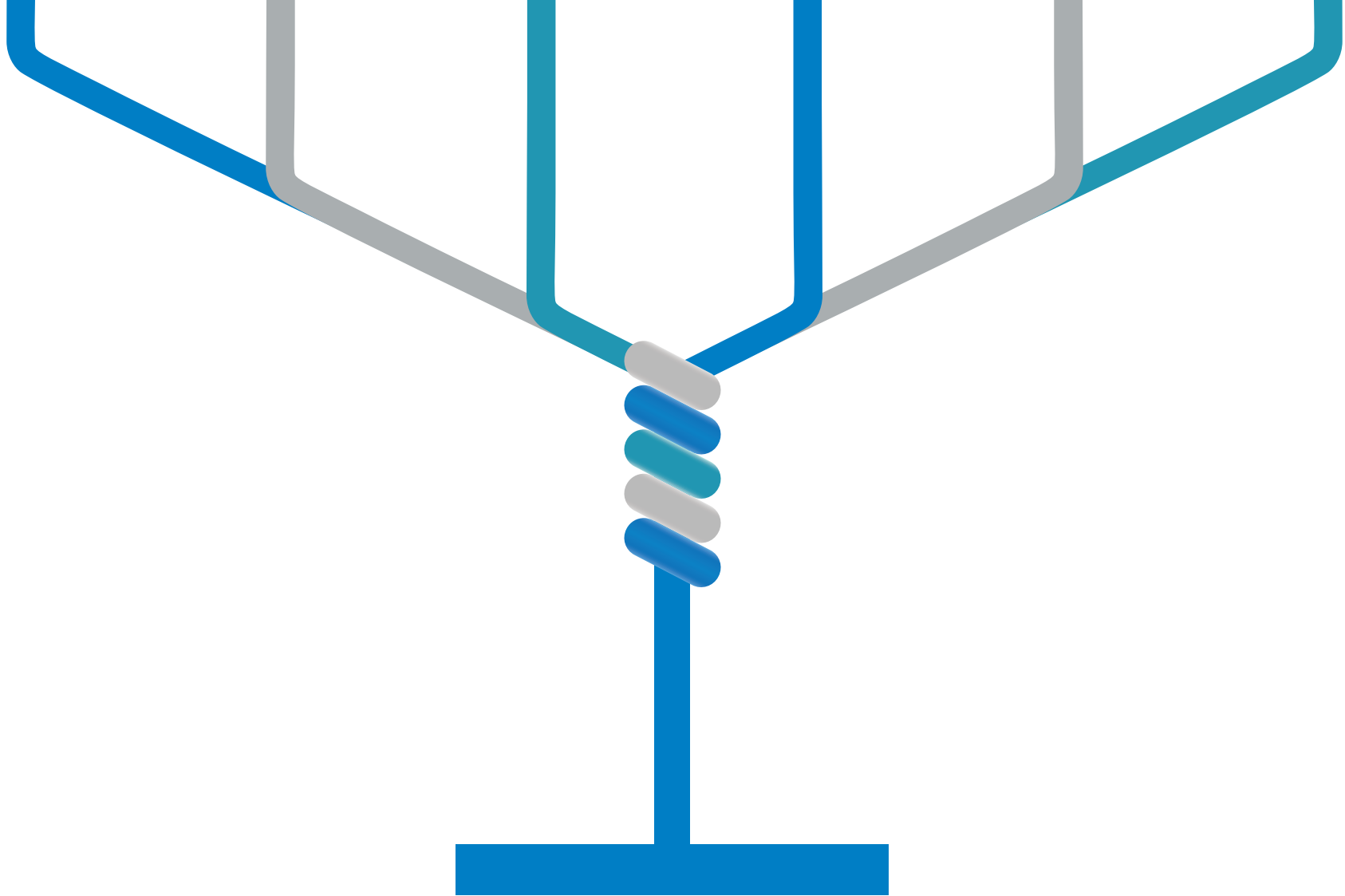

אינטרס:

- ◀ בעקבות העימות עם המערב סביב אוקראינה, סביר כי לרוסיה יש רצון שלא להחרף את העימות ולשתף פעולה בנושא שולי מבחינתה, דוגמת עזה.

רוסיה

לדחוק את החמאס לפינה, עכשיו!

בבחירה בין חזרה לפשיטת רגל כלכלית ובידוד מהעולם לבין הענקת דריסת רגל לרשות הפלסטינית ברצועת עזה, פיתוח כלכלי של הרצועה ופתיחתה לעולם באמצעות נמל ימי ושדה תעופה, ובהינתן שיתוף פעולה ולחץ בינלאומיים, יש סיכוי סביר שהחמאס יאלץ להתפרק מיכולתו ההתקפית, שממילא נפגעה קשה במהלך מבצע "צוק איתן", ולהסכים לקבל פיקוח של כוח אמריקאי על המשך פירוז הרצועה. **היום, יותר מתמיד, זו הזדמנות אמיתית.**

ערב מבצע "צוק איתן" החמאס נחנק. מצרים השמידה 1200 מנהרות הברחה לרצועה. הדולרים מקטאר הפסיקו להגיע. מעבר הסחורות במנהרות פסק ועמן דמי החסות שגבה החמאס מהסוחרים. לחמאס לא היה כסף לשלם ל-45,000 פקידיו. החמאס פתח באש על ישראל בדרישה לפתוח את רצועת עזה לעולם. בתום המערכה, מצבו לא השתנה בהרבה, בוודאי נוכח עלויות שיקום נזקי המלחמה. בנוסף, גם לחמאס ברור שעליו להעניק לתושבי עזה תקווה ורווחה ולא רק מלחמה והרס.

כאשר הפיקוח על הפירוז יימשך במהלך תקופת הביצוע של הפרויקטים. המשמעות היא שאך ורק ובמידה שהפיקוח על הפירוז יימצא יעיל, תושלם ההפעלה הכלכלית של הפרויקטים, ואף זאת רק בתנאי של המשך הפיקוח על הפירוז. היתרון בכך הוא אפשרות נסיגה של ישראל מהתהליך במידה ויוכח שהחמאס מפר את ההסכם ומכניס לרצועה נשק התקפי או מייצר אותו.

תכנון וביצוע פרויקטים תשתיתיים מורכבים הוא תהליך האורך שנים ודורש ביטחון באפשרות השלמתם. פירוק ופירוז רצועת עזה מנשק התקפי יצריך רק מספר חודשים מצומצם אך יקנה את הביטחון הנדרש להשלמת התהליכים ארוכי הטווח. העיקרון המנחה של ההסדר המוסכם מחייב לפיכך את השלמת פירוק הנשק ופירוז הרצועה במקביל לשלב ההתארגנות הבינלאומית והתכנון,

חודשים	0-6	7-18	19-36	37-48
נקבל	היעדר ירי לעבר ישראל	פירוק מאגר הרקטות וחתימה על הסכם הפיקוח והבקרה הביטחונית על שדה התעופה	פירוק פצצות מרגמה וטילים נגד טנקים וחתימה על הסכם הפיקוח והבקרה על הנמל	פיקוח הדוק על פירוז הרצועה והסרת נטל האחראיות על תושבי עזה
ניתן	גיוס קרנות בינלאומיות והכנת מכרזים בינלאומיים	השלמת תכנון הפרויקטים	בניית שדה התעופה ופתיחתו	פתיחת הנמל

שאלות ותשובות

משא ומתן מנהלים עם אויבים. ברור כי הסכם עם הרשות הפלסטינית בלבד, ללא החמאס, יהיה חסר משמעות. יחד עם זאת, לא יהיה נכון לקיים משא ומתן ישיר עם החמאס, כי בכך נחליש את הרשות הפלסטינית ואת הקואליציה של המדינות הסוניות המתונות. לכן, יהיה נכון לנהל משא ומתן ישיר עם הרשות הפלסטינית, כאשר החמאס והג'יהאד יושבים משני צידיה ושותפים לו, כפי שנוהל המשא ומתן על הפסקת האש בקהיר.

החמאס קודם ייתן ורק אחר כך יקבל. נמלי הים והאוויר יפעלו מטבע הדברים שנים לאחר פירוז הרצועה. הדבר יאפשר לבחון את הפיקוח הבינלאומי על הפירוז. בנוסף, גם לחמאס ולמדינות ולגופים התורמים לעזה אין רצון בהשגת נכסים כגון נמל ושדה תעופה לצד חשיפתם להריסה בסבב המלחמה הבא. בשורה התחתונה, אין לישראל מה להפסיד. ללא הסדר לפירוז עזה, החמאס יתחמש מחדש ומתישהו יירה שוב לעבר ישראל ואנו נתקוף בחזרה. התכנית המוצעת מנסה לחלץ אותנו מהתסריט הזה.

תלוי מי הוא הצד השלישי. יכולתה של ארצות הברית לפירוק נשק ופיקוח על מדינות במזרח התיכון הוכחה בשנה האחרונה בפירוק משטר אסד מנשק כימי. רצועת עזה היא שטח קטן יחסית ושטוח טופוגרפית כך שהפיקוח קל בהרבה ביחס לפירוק הנשק הכימי בסוריה. בנוסף, הפיקוח האמריקאי על פירוק החמאס מנשקו ההתקפי ושמירת פירוז הרצועה יגובו ביכולות המודיעיניות של צה"ל.

ברגע זה רצועת עזה הרוסה ותושביה, כמו גם החמאס והג'יהאד האיסלאמי עצמם, במצב קשה. במידה ועתה יגובש הסכם שיכלול רק את 'חבילת השיקום', אז בסיום שלב זה, כשנבוא לדון בהסכם פיתוח (נמל ושדה תעופה) תמורת פירוז ופיקוח, יהיה הרבה פחות מה להציע לתושבי הרצועה (כי השיקום כבר הושלם) וסביר להניח כי ארגוני הטרור ברצועה כבר ישקמו את כוחם הצבאי ויהיה להם יותר מה להפסיד כתוצאה מפירוז. לכן, עכשיו הזמן להגיע להסדר כולל - **פירוז תמורת שיקום ופיתוח!**

1 החמאס ארגון טרור, האם ננהל עמו משא ומתן?

1

2 אם ניתן לחמאס נמל ושדה תעופה, לא נקבל שוב מנהרות וירי רקטות?

2

3 האם אפשר לסמוך על צד שלישי בפיקוח על ההסכם?

3

4 אולי כדאי קודם להגיע להסכם לשיקומה של עזה ורק לאחר מכן לדון בפירוז ופיתוחה?

4

ח"כ עמר בר-לב

דואר אלקטרוני obarlev@knesset.gov.il

לשכה 054-4557244 טלפקס 02-6408023

עמר בר-לב [@omerbarlev](https://twitter.com/omerbarlev)